

V R T E C

Vsebina 7. številke

Stržek nazvanja snežek (<i>Ant. Debeljak</i>)	193
Morje je prebrodil (<i>Ioan Matičič</i>)	194
Zvonček (<i>J. Kmet</i>)	197
Veleum (<i>Po Guyonu Fr. P.</i>)	198
Miha (<i>Jan. Langerhojc</i>)	201
Prošnja (<i>Mirko Kuncič</i>)	204
Deček s piščalko (<i>Mauser Karel</i>)	205
Hišica v cevlju (<i>Krista Hafner</i>)	207
O zlata otroška doba (<i>Milan Skrbinšek</i>)	208
Ná straži (<i>Fr. Š.</i>)	209
Janezkova domača naloga (<i>Mirko Kuncič</i>)	210
Pomladna pesem (<i>Mauser Karel</i>)	210
Náša pošta	211
Skrite stezice	212
Rešitev ugank	na ovitku

Popravek: V 6. številki „Vrtea“ popravi na strani 167 v povesti „Veleum“ letnico smrti Leonarda da Vinci v 1519.

»Vrtea« izhaja mesečno. Letna naročnina je za skupna naročila 20 lir (2 liri mesečno), za posamezne naslove pa 25 lir. List izdaja in tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani. Zanj odgovarja Jože Kramarič. — Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Ulica 3. maja št. 10. — Sklep uredništva je peti dan v mesecu. — Uprava »Vrtea« je v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 2 (H. Ničman).

Anton Debeljak

Sržek naznanja snežek

Ostra zima gospodari,
vse okoli sneg in srež.
V fennem gozdu, glej, drvari
blagi sluga Julij Strež.

Ko pa se zamisli nekam,
ko ne pazi na zamah,
palec odlefi presekan.
V boli strese ga preplah.

»Ti si sfrčal — božja dekla! —
meni nič in tebi nič.
Hofel Bog in sveta Tekla,
naj postane palec — fič!«

Kaj premore vera krepka,
se skazalo je ta čas:
drobna pfička krafkorepka,
palček, šine v zimski mraz.

Od krvi mu zgoraj suknja,
spodaj je polteno siv,
skrivališče — slednja luknja,
sržek rad je zdrav in živ.

»Cer, cer, cer« vesel se klanja,
repek mu štrli navzgor.
Sržek zimo nam oznanja,
sneg in sren in piš od gor.

Morje je prebrodil

Ilustriral M. Gaspari

»Tonca, kje si?«

»Tukaj sem.« hlastne deklica poživiljena. »Ali prihajaš?«

»Prihajam. Le mirna bodi, drži se in nikar se ne gani.«

Fant opleta z vrvmi, da kar pokajo ob stene. Razdalja med njim in zdolaj čakajočo se naglo krči — in slednjič zadene z nogami obnjo.

»Ooo!« vzklikne ona in se oklene njegovih nog.

»Drži se, nikar se ne gani!« zavpije nestrpen. »Čakaj, da otipljem, kako je.«

Fant otipava položaj, najprvo z nogami, potem pa še z roko. Končno ugotovi, da je tu nekakšno koleno brezna in da zeva naprej v stran nov dolb, iz katerega prihaja vlažen hlad in smrad. Tinča pretrese. Tonca ždi na spolzki skali in kar z zobmi šklepeče od mraza in strahu. Tinč jo prime za roko in jo skuša dvigniti.

»U, boli!« zavpije deklica.

»Boli te? Kje?«

»Ne vem, v križu.«

»No, le vstani, veš, nekoliko bo treba potrpeti.«

Punče se polagoma le dvigne, čeprav s težavo.

»Tako, zdaj pa dvigni noge, drugo za drugo.« Tudi noge težko dviga. Tinč ji pomaga kolikor more, seveda samo z eno roko, ker z drugo se mora držati za vrvi. Polagoma jo spravi v zanko, katero ji potem pod pazduho zadrigne. Nato pa še v drugo zanko. Kako je dobro, da sta dve vrvi. Drugo zanko ji pa zadrigne vrhu nog, tako da se dekletce lahko kar usede, ako bo toliko izmučeno. Tinč se oddahne. Zdaj jo končno drži v kleščah, ne more mu več zdrkniti nizzdol, najsi žrelo še tako nevarno zeva pod njima. On se zdajci nekoliko odpočije, oprt s hrbtom ob steno.

»Kaj bo pa zdaj?« vpraša dekle v skrbah.

»Zdaj? Zdaj te bomo pa spravili ven.«

»Kako?«

»Boš že videla.«

»Kdo pa je gori?«

»Nihče.«

»Nihče?« se čudi dekle. »Kaj me boš sam spravil ven?«

»Sam.«

Deklica vzdihne. Kakor je srečna, da je prišel ponjo in jo skuša rešiti iz te grozote, tako je zdaj zopet v veliki negotovosti, ker sluti, da bo treba velikanskega napora preden bo ona zunaj.

»Te še kaj boli?« jo vpraša on.

»Ne vem. Veš, sem tako vesela, da si prišel pome.«

»Jaz sem tudi vesel, da sem te našel živo.«

»Pa te tako dolgo ni bilo. Kaj si pa delal?«

»Kaj sem delal, vrvi sem iskal.«

»Vrvi?«

»Potlej sem pa mislil, da te ni več, ker se nisi oglasila. Najbrže si zadremala.«

»Ne, zdelo se mi je, da sem umrla.«

»Beži no.«

»Zdaj se pa zopet bojim.«

»Čemu?«

»Kako bova prišla ven. Zdaj sva oba zdolaj.«

»To le prepusti meni, boš videla, kako bo to šlo. Jaz grem zdaj gor.«

»Gor greš?«

»Seveda. Ti kar mirno čakaj, da pridem gor, potem te pa potegnem kvišku.«

»Jej, kaj pa če se utrga tale...«

»Ne bo se ne, brez skrbi.«

Naroča ji še to in ono, nato se spne na vrvi in pleza kvišku. Kakor je dober plezač, pa le omaguje in neprestano drsa z nogami ob stene, iskaje si opore. Sicer pa ni tako lahko takole plezanje iz brezna. Razen tega je pa izmučen že od prejšnjih naporov, ki so ga tako nemilostno utrudili. Misel na rešitev sestrice pa premaga vse ovire. Zavest, da je njena rešitev edino v njegovih rokah, mu pa daje novih in novih moči.

Ko je prišel ven, se je komaj za silo oddahnil in se takoj lotil dela.

»Halo, Tonca, se držiš?«

»Držim se.«

»Dobro, zdaj pričnem vleči.«

Fant se upre z nogami ob bruno in nategne vrvi, da kar belo pogleda. Bože mili, ni lahko delo, Tinč si je prav gotovo lažje predstavljal. Ko vleče nekaj časa, se pa boji, da nalogi ne bo kos. Vleče, vleče, pa ga teža upogiba, kakor bi ga hotela zdaj zdaj strmoglaviti noter. On se upira ob bruno, da se mu šibe kolena, mišice mu pokajo na rokah in na prsih, a oči so mu izbuljene in ves obraz zaripljen od neznanke napetosti. Tu in tam mu vrvi celo zdrknejo iz rok — in tedaj se fant opasno nagne naprej — in komaj komaj si ujame ravnotežje... Ko že čuti, da mu roke umirajo in utegnejo vsak hip popustiti, tedaj se zavihiti na stran in se kar usede na vrvi. Ko se za silo oddahne, se spogne z glavó nad žrelo in zakliče:

»Tonca, potiplji z roko okrog sebe in po stenah, pa se oprimi klinov in polic. Jaz težko vlečem...«

»Saj se že držim,« odvrne deklica, ki si je medtem že sama našla opore. Razumela je, da delo za Tinča ni lahko, in kakor je bila bežna in v pobita, je tipala z nogami in rokami, da pomaga bratu in da ga razbremeni.

In res občuti Tinč neko olajšanje, in ko znova potegne, ni breme več tako težko in ga vrvi ne upogibajo več s tako silo k tlom. Zdaj pa zdaj občuti celo popolno olajšanje v rokah, in ko se zavzame, izve, da se je punče oslonilo ob polico v steni, da je na ta način pomagalo fantu. Tista bruna v breznu so res prava sreča.

Vleci, vleci! Naj počijo mišice, naj klecnejo noge, naj krvavijo dlani! Le vrvi ne smejo popustiti in Tonca mora ven za vsako ceno! Tinč znova vleče, pot mu zalija čelo, pred očmi se mu vrtinči prepad, a on vleče, vleče. Zdaj potegne za desno vrvi, potem pritegne levo, nato povleče sunkoma zopet obe hkrati.

Ko se končno prikaže Tonca v svitu dneva, zbere Tinč poslednje moči, pa z vso silo potegne za vrvi, prav kot bi jo hotel dokončno iztrgati hudobcu iz krempljev. Ven, ven! Tinč jo iztrga iz žrela, s poslednjim sunkom pa jo zavleče proč od nesrečnega kraja...

»Tinč!« zavpije ona in glasno zajoka od velike ginjenosti.

Tinč kar omahne vznak in se usede na zemljo. Samo za spoznanje se nasmehne, a spričo silne izčrpanosti ne more vzklikniti nobene besede rešeni sestrici v pozdrav...

Po kratkem oddihu se dvigne, jo pogleda in vzklikne prevzet: »Jej, kakšna si!«

Tu ždi sirota na tleh, do golega izčrpana. Noge ima vse opraskane in krvave, roke opraskane, glavo vso obtolčeno in krvavo.

»O, ti uboga sirota, kakšna si!« ponovi fant, ki se mu punče v dno srca zasmili.

Ona pa ga kljub svoji revii hvaležna gleda s svojimi od groze ugaslimi očmi. Skušaja se mu še celo smehljati, dasi niti jokati ni nehala spričo neizrečene ginjenosti.

»Ali te hudo boli?«

Ona samo odkima in zaihti, ker ne ve, kako bi mu izkazala hvaležnost. On jo pa gleda ponosen in srečen in spričo tega niti sam ne ve, kaj bi rekel. Nič več ni treba govoriti, dejstvo samo govori, tu leži pred njim živ dokaz, viden in nepobiten uspeh njegovega silnega napora. Kakor da lastnim očem ne more verjeti, jo gleda venomer: da, Tonca je tu, na trdnih tleh leži, rešena iz strašnega žrela... Tonca živa in zdrava! Hm, zdrava sicer ne more biti povsem, vendar si bo že opomogla. Krilo je vse razcefrano, no, ga bodo že zašili.

»Čakaj, da te vsaj razvežem!«

Vsa je zahomatana v vrveh in šele zdaj je Tinč zapazil, da jo je treba vendar razhomatati. Kaj se bo toliko trudil, pipec vzame pa ji poreže zanke. Punče kar voljno leži, vsemu vdana in srečna, da je zopet na belem dnevu, med živimi.

Tinč se razgleduje okrog sebe in najde culo nekje med protjem. — »Na, Tonca, nekaj krljev je še notri,« reče in ji ponudi culo. In punče se res loti krljev, Tinč jo pa zadovoljen ogleduje. Potem ji pa otipava roke, noge in glavo.

»Hudo si opraskana in pobita, zlomila si pa nisi nič. To je edina sreča!«

»Samo v hrbtu me močno boli.«

»Tisto se bo že prebolelo, da le ni hušega.«

Punče se malo ozre po sebi. »Joj, kako sem raztrgana!« vzklikne.

»To ni nič, samo da so roke in noge cele,« ji odvrne Tinč in se ji dobrodušno smehlja.

Toda dan se nagiblje. Tinč se ozre in vidi, da se je pričelo nekam temniti.

»Noč bo,« reče, »treba se bo nekam spraviti.«

»No, kar pojdiva,« mu pritrdi Tonca.

On ji pomaga na noge in reče: »Veš, tu bova morala prenočiti, ne kaže drugega.«

»Oh, kar prenočiva, samo da nisem v jami,« reče ona in ga hvaležna pogleda.

»Kam hočeva?«

»Kamor hočeš, samo kraj te grde jame ne bi rada spala.«

»Jaz tudi nemaram. Kar pojdiva proč!«

On jo prime za roko in kreneta proti dozdevnemu lazju. Ko stopita iz gošče, ju pa iznenadi, da, skoraj prestraši čreda srnjadi, ki se plaha razbeži na vse strani.

»Oh, laz!« vzklikne Tonca.

»Ne, ni laz, jasa je,« ji razloži Tinč. »To je pašnik za srne.«

Da, jasa je to, pašnik za srne. Otroka stojita tu, kar začudena gledata srne, ki se pasejo dalje in nočejo bežati, gledata jaso, kakor bi uzrla košček obdelane zemlje, vrtiček sredi pustinje. Tinča spominja na gmajno: da, košček gmajne je to, pašnik za divjad. Toda za mlada popotnika je kakor gola skala sredi morja, ki jima je samo za oddih, a jima nič ne koristi. (Dalje.)

J. Kmeč

Zvonček

Mehkó je zazvonilo: cín, cín, cín.

Pomlad zavela zvončku je v obraz,
nebo je zažarelo koť rubín.

Slovo je vzela zima speť od nas.

V polje je zadehtela moč vonjav,
toploť sonca je kali razkrila;
in pesem je zaplula prek dobnav
ter starčka iz hišice na prag zvalila.

Še v naših dušah oznanjuj pomlad,
prijatelj naš, ti zvonček snežnobeli,
da se veselje, sreča, sonce s frať
v človeška mrzla srca speť naseli.

Veleum

III.

Leonardo je že v rani mladosti sanjaril o izrednih dejanjih ter se ni posvečal samo slikanju in kiparstvu. S svojimi prijatelji je rad gradil v zemlji utrdbe in zidal hišice, okoliške potoke pa je zvezal s prekopmi. Njegova družina je že videla v njem bodočega inženirja.

Potočke, ki so pritekali z bližnjih gričev, je usmeril na domači vrt, kjer je naredil lepe vodomete in majhen ribnik, ki je bil posebno v času suše zelo koristen. Sosednji otroci so prihajali opremljeni z lopatami in rovniciami ter pod njegovim vodstvom prekopavali zemljo, starši so pa z veseljem gledali, kako neutrudno in marljivo delajo. Leonardo je imel to vrsto dela vedno rad, celo potem, ko je že odšel v Francijo.

Nekega dne je dejal očetu: »Zakaj ne izkoristijo vodovja reke Arno in ne naredijo prekopa od Florence do Pise in od tam dalje do morja? Tok reke je nepravilen, voda menjava višino in zato plovba ni vedno mogoča. Prekop bi odpravil vse te pomanjkljivosti.«

»Ne zanimaj se za ta vprašanja, sin moj,« je odgovoril oče, »tvoj cilj je, da postaneš velik slikar; urejevanje rek in gradnja prekopov je posebna stroka in zahteva dolgotrajnega učenja.«

»Vem, oče,« je odvrnil Leonardo, »toda jaz sem kljub temu izdelal načrt, ki bi lahko naredil veliko uslugo vsej dolini Arna, če bi ga izvršili.« Razvil je pred očmi svojega očeta papir, na katerega je bil narisal načrt za prekop in usmeritev muhastega rečnega toka. Notar je pregledal osnutke, potem pa presenečeno vprašal:

»Ali si si sam zamislil to stvar?«

»Da, oče, na potovanju, ko sva šla iz Florence na morje.«

»No, vsa ta reč se mi zdi čisto zanimiva, predložil jo bom florentinski vladi.«

Načrt je ugajal, vendar je nekaj nevoščljivcev preprečilo njegovo izvršitev. Ti so trdili, da tako mlademu dečku pač ni zaupati in da bi imeli z izvršitvijo samo ogromne stroške, koristi pa nobene.

To mnenje je prevladalo, načrt mladega učenjaka so odklonili, toda nekaj let pozneje, ko je bil Leonardo že slaven mož, so ga odobrili in uresničili.

IV.

Milanski vojvoda Ludovik Sforza je leta 1493 povabil mladega slikarja, ki je že s svojimi prvimi deli zaslovel po vsej Italiji, k sebi na svoj razkošni dvor. Leonardo, ki je imel takrat devet in dvajset let, najprvo ni hotel zapustiti Florence, shajališča vseh slavnih umetnikov, toda potem je to zaradi neke posebne okoliščine vseeno storil.

Omenili smo že, da je bil Leonardo dober glasbenik in da je izvrstno igral na liro.

»Pojdi v Milano,« mu je dejal eden izmed prijateljev, »knez Ludovik je velik prijatelj glasbe in tudi sam igra zelo dobro na liro, Sedaj se je odločil, da bo priredil veliko tekmo, na katero vabi vse

italijanske igralce na liro. Bilo bi res škoda, če ne bi tudi ti tekmoval in pokazal svojega sijajnega znanja.«

»Tekme bi se pa res rad udeležil,« je dejal Leonardo, »zanima me pa tudi, kako se bodo izkazali drugi igralci na to prijetno, a malo znano glasbilo.« Pisal je torej milanskemu vladarju, da sprejme njegovo vabilo.

»Za časa vojne,« mu je pisal v svojem pismu (1494), »lahko uporabljam posebne stroje, mostove, topove in granate, kar je vse moj izum in napravi veliko opustošenje v sovražnih vrstah. Lahko napadam ali pa tudi branim trdnjave na popolnoma nov in nepoznan način. V mirnem času sem pa slikar, kipar, gradbenik, mehanik, bavim se pa tudi z gradnjo prekopov. Znam vse, kar se le lahko pričakuje od umrljivega človeka.«

Tega na videz bahavega pisma ni napisal Leonardo iz domišljavosti, saj je bil znan kot skromen in odkritosrčen človek. Hotel je z njim samb opozoriti vojvodo na svoje izredne zmožnosti in na koristi, katere ima lahko od njega.

Milanski vojvoda ga je zelo ljubeznivo sprejel.

»Zvedel sem,« mu je dejal, »da igrate naravnost čudovito na liro. Tudi jaz se nekoliko razumem na to glasbilo in se že vnaprej veselim, da vas bom lahko poslušal na tekmi, kjer bodo zbrani najboljši italijanski mojstri.«

»Zelo se bojim, Visokost,« je odvrnil Leonardo, »da je moj sloves večji, kakor ga zaslužim. Sem predvsem slikar in igram na liro samo za zabavo.«

»Tisti, ki so vas že slišali, vas zelo hvalijo; prepričan sem pa tudi sam, da boste za vse udeležence zelo nevaren nasprotnik.«

Leonardo je prišel na tekmo s čudno oblikovano liro, ki je vzbudila zanimanje vseh navzočih. To nenavadno glasbilo, ki je bilo iz srebra in podobno konjski glavi, si je Leonardo sam naredil po dobro premišljenem načrtu. Ostali tekmovalci so se začeli smejati, videč to svojevrstno liro, pa tudi vojvoda si je mislil, da si je mladi Florentinec privoščil neumesno šalo. Toda ko je Leonardo zaigral pesem, ki jo je zložil nalašč za to priložnost, se je to mnenje kaj kmalu spremenilo v splošno občudovanje. Lira je imela zvonek, nežen in čudovito čist glas. Leonardo, ki je bil slikar, kipar, glasbenik, gradbenik, pesnik in mehanik, je znal določiti na svoji liri prava razmerja in je tako dosegel izredno dovršenost glasu. Njegova zmaga je bila popolna: dobil je glavno nagrado in proglasili so ga za najboljšega igralca tistega časa.

Ta uspeh mu je prinesel zelo zavidljiv položaj na dvoru vojvode Ludovika. Princ mu je poveril urejevanje dvorskih slavnosti in izdelavo načrtov za prekope, katerim se ima ta lepa dežela zahvaliti za svojo rodovitnost.

Knez je naročil Leonardu, naj naredi kip njegovega očeta Francesca, in sicer jezdečega na konju. Leonardov življenjepisec Vasari nam pripoveduje, da je bil kip zelo lep in veličasten. Na žalost delo še ni bilo dovršeno in odlito v bron, ko so čete francoskega kralja Ludovika XII. pridrle v Milano in uničile ogromen glinasti osnutek.

Tekom bivanja v Milanu je Leonardo izvršil tudi svojo znamenito »Zadnjo večerjo«, ki jo je naslikal na steno v jedilnici dominikanskega samostana Santa Maria delle Grazie. To sliko na presno (fresko) so drugi slikarji zelo radi posnemali in je postala kmalu

Levi del slike »Zadnja večerja«.

znana po vsej Evropi. Francoski kralj Franc I. jo je tako občudoval, da je mislil prepeljati v Francijo vso steno, na katero je naslikana. Žal je sliko kmalu precej pokvarila vlaga in nespretnost tistih, ki so jo hoteli popravljati.

Vojvodo Ludvika so Francozi pregnali iz Milana in Leonardo se je vrnil v Firence, kjer so ga sprejeli njegovi sošolci z velikim veseljem.

Tu je dovršil svoje najlepše slike: Devico s sv. Ano, podobo Lukrecije Erivelli in znamenito Mono Liso del Giocondo. Pripovedujejo, da je Leonardo naročil godbenike, ki so med slikanjem nežno igrali in privabili na lice Mone Lise nasmešek, ki ga še danes vsi občudujejo.

Omenili smo že, da se je poleg Leonarda potegoval za okrasitvena dela v florentinski posvetovalnici tudi Michelangelo. Leonardo da Vinci je imel tedaj dva in petdeset let, Michelangelo šele trideset, toda že tedaj je vsa Italija občudovala njegovo silno nadarjenost.

»Ta mladi mož,« je dejal Leonardo, »ima duha, toda jaz sem bolj izkušen in imam več anatomskega znanja, zato bom zmagal.«

Načrti obeh tekmovalcev so bili razstavljeni v dveh ločenih dvoranah. Leonardo da Vinci si je izbral za predmet prizor iz vojne za Milano, kjer si videl trumo konjenikov, ki so divje branili svojo zastavo. Michelangelo pa si je izbral prizor iz pisanske vojne.

Razsodišče se ni moglo zediniti, komu naj prizna prvenstvo, kajti oba umetnika sta dobila enako število glasov. Toda ko je Leonardo hotel izvršiti svojo sliko na zid, ga je nenadna nezgoda oplašila: omet, ki si ga je sam pripravil, je stekel na sliko in jo

Študija Kristusa za »Zadnjo večerjo«.

umazal. Leonardo ni hotel nadaljevati dela in je odšel iz Florence. Julij di Medici je ravno takrat odhajal v Rim, da bi prisostvoval kronanju svojega brata, ki je bil izvoljen za papeža, in je povabil Leonarda s seboj.

»Moj brat, papež Leon X.,« mu je dejal knez, »ljubi umetnost in vas bo rad sprejel.«

Novi papež je Leonarda z veseljem sprejel in mu dal takoj naročilo za večjo sliko. Toda umetnik se je le počasi spravil na delo in je vso stvar temeljito proučil, preden je začel delati. Leon X., ki je bil vajen na hitro Michelangelovo delo, je le težko prenašal Leonardov način.

Nekega dne je prišel v Leonardovo delavnico, da bi videl, kako napreduje začeto delo.

»No, ali gre slikanje hitro izpod rok?« ga je prijazno vprašal.

»Sedaj se ne bom več obotavljal,« je odvrnil umetnik, »kajti lak za sliko sem že sestavil.«

»Kaj vi začenjate sliko pri koncu? Mislim, da se slika navadno lakira šele potem, ko je že izvršena!«

Leon X. se je obrnil in nezadovoljen odšel.

»Ta slikar,« je rekel, »ne bo nikoli nič naredil, saj sanja o koncu, preden se sploh loti začetka.«

Leonarda so te besede ranile in je užaljen zapustil Rim.

(Konec.)

Jan. Langerholc

Miha

Ilustriral Fr. Godec

Lahko bi vam začel zgodbo tudi z drugačnim naslovom. Lahko bi jo napisal pod svarilno besedo: »Čujte, čujte, kaj žganje dela«, ali pa naj bi se naslov glasil: »Dovolj pokore!« Ko boste Mihove doživljaje prebrali, mi boste drage volje pritrdili.

Miha je bil svoje dni zares fant od fare. Lepa postava, ponosna in pokončna hoja, obleka na njem zravnana kakor bi bil iz »škatice« vzet: vse to ga je delalo svetu prikupljivega, morebiti tudi malce domišljavega.

Tak bi bil Miha morebiti tudi ostal, če bi hudobar, peklenški čuvar, ne bil ljudi naučil kuhati žganja. Ali pa, če bi ne bilo na svetu krčem.

Miha iz Hoste je bil bajtarski sin. Domača zemlja ga ni mogla preživljati. Moral si je iskati postranskega zaslužka, če se je hotel pošteno preživljati in dostojno oblačiti. Poiskal si je dela pri Robavniku, lesnem trgovcu. Kjer je Robavnik kupil les za hlode, tam so se kmalu prikazali tudi Miha in njegovi stalni spremljevalki, sekira in žaga, potem pa še njegov neizogibni pomočnik, Martinčev Janez.

Biti za delavca v gozdu ni ravno napačno delo. Zunaj si na svežem zraku, zastonj uživaš svetlobo sonca, brez vstopnine poslušáš koncert gozdnih pevcev, voda v studencu tudi ni predraga. Če si zadovoljen z malim in greš na večer rad k prepotrebneemu počitku, bo to delo vsaj v mladih letih kar dobro. Če si pa premočno žejen in misliš, da moraš svojo žejo vsak večer pogasiti tam pri »Rujni kapljici« in jo potem še povečati z ravno kuhano meseno klobaso, potem je pa seveda ta služba vsa drugačna.

Miha se je zagledal v »Rujno kapljico« in postal kmalu v gostilni stalen gost z domovinsko pravico. Če ga ni bilo, so domači začeli v skrbeh vpraševati: »Kje je pa Miha?« Bali so se menda, da bi Miha ne srečala prezgodaj pamet, da bi dal slovo gostilni in njeni prijaznosti in vablivosti. Prijaznosti je bilo pa tam toliko, da si lahko za vsakim vogalom zadeval vanjo. Gostilničar sam — kakor med in sladkor, njegova boljša polovica — kakor sladkorne punčke na »štantu«, postrežniško osebje prijazno in zapeljivo kakor kača v paradižu... Potem pa še dolga vrsta pivskih bratcev. Vsak je rad dal za bokal in vsak je zameril, če nisi hotel piti iz njegove posode... Veselja in prijaznosti torej za cele ure! Kdo bi se ogibal takih in tolikih dobrot!

*

Miha se je vračal navadno vsak večer precej pozno na svoj dom, dokler ni prišel tisti dan...

»Kam se pa spet napravljaš, Miha?« ga je vsa v skrbeh vpraševala mati.

»Kam? Saj veste, kam.«

»Miha, ne hodi tja!«

»Vedno stara pesem. Doma na vse veke čepeti tudi ne morem.«

»Miha, ne hodi! Tako čudno se mi je nocoj sanjalo. Te sanje ne pomenijo nič dobrega, verjemi mi.«

»Mati, kako ste čudni! Same strahove vidite. Po nepotrebem si delate skrbi in težave.«

»Vsaj enkrat me poslušaj, Miha. Saj me tako nikoli ne.«

»Prihodnjič vas bom, danes pa ne morem. Res ne.«

»Kaj te pa vendar vleče tja?«

»Martinček Janez bo tam.«

»A tako? Ta je tvoj bog!«

»Besedo sem mu dal in moram jo držati. Saj veste, kakšen je človek, ki besede ne —«

»Drži, misliš reči. Kolikokrat si že meni dal besedo in je nisi držal. Seveda, Martinček ti je več kakor mati.«

»Mati, vi tega ne razumete.«

»To je tvoja stara pesem. Mati pri tebi ničesar ne razume.«

»Jaz bom šel, mati. Moram iti!«

Miha se je napravil k »Rujni kapljici«, kjer so bili njegovi že zbrani. Sprejeli so ga z glasnim veseljem.

Na mizo je romal liter za litrom. Vino je teklo in curljalo od mize, kakor to znajo delati ljudje, ki ne vedo, koliko zahteva vinski pridelek truda in potnih kapljic, ampak žive v misli, da vino teče v sod kakor voda iz studenca. Kjer so pivci, tam je doma tudi vesela beseda in pa pesem. Sprva mirna, krotka, prijazna, potem pa vedno bolj glasna in divja. Nazadnje se pa spremeni ljubezen v sovraštvo, objemanje v boj, nož se zablika in kri se pokaže. Konec tega je beg in tek v temo in v noč. Ni treba, da bi se ta pesem ponavljala dan za dnevom, leto za letom, še enkrat na leto je je preveč...

Nastal je boj.

Miha je tekkel in bežal iz boja, da sam ni vedel kam. Krog in krog njega tema in noč, od vseh strani je pritiskal mraz, tak mraz, ki gre in reže notri do kosti.

Jutro po boju ... Na vasi so se prikazali orožniki. Strahopetni bojevniki so se poskrili, ranjence so deloma odpeljali že k zdravnikom, od tam pa v bolnišnico. Navaden konec vsakega pijanskega pretepa...

Miha pa ni bilo nikjer. Vse je živel v misli, da je Miha kot prvi in glavni grešnik pobegnil, da bi se odtegnil roki pravice.

Ko je pa zjutraj prišla Martinarjeva dekla v svislji po klajo za krave, je zagledala v krmi najprej človeške noge. Nato je dala od sebe glas, ki je bil komaj podoben človeškemu. Ko je prišla spet k zavesti, je zbežala iz svislji v hišo, kjer je domačim oznanila, kaj je našla. Domači so šli pogledat, kdo bi ležal v svisljih, in našli so — Miha, še živega, pa vendar z vsemi premrlimi udi. Zdravnik je odredil, naj tudi njega odpeljejo za ostalimi ranjenci v bolnišnico.

Materina slutnja se je tistega dne na žalost uresničila...

Poškodbe Mihove niso bile tako nedolžne. Novica je prihajala iz bolnišnice za novico, ena bolj žalostna kakor druga. Enkrat da bo Miha umrl, potem da bo prišel ob desno nogo, nazadnje da mu bodo morali obe nogi vzeti. Govorjenje je postalo žalostna resnica. Miha se je po dolgem času vrnil iz bolnišnice brez obeh nog. Od kolena navzdol so mu jih odrezali.

Kakšna sprememba! Miha — korenjak, močen in priden delavec, dokler nista prišla v zvezo z alkoholom, sedaj pa — berač, vržen na cesto in prepuščen usmiljenju drugih ljudi. Od takrat smo ga poznali tudi otroci. Hodil je s štirimi nogami po naših cestah: opiral se je namreč pri hoji na dvoje palic, ali je pa hodil po vseh štirih in vozil za sabo majhen voziček. Nanj je spravljal darove, ki so mu jih dajali usmiljeni ljudje. Govoril je težko in malo. Kadar je pa govoril, je najraje pripovedoval o svojih ptičih.

Ptiči so bili njegovo veselje. Kaj bi ne bili! Saj je bil Miha sin gozda. Kot drvar se je seznanil z njimi. Peli so mu skozi leto in dan od jutra do večera, gledal jih je, kako so znašali svoja gnezda, opazoval je njih boje in pretepe. Kolikokrat so se skavsali, da je letelo perje vsenaokrog. Kri pa vendar ni nikoli tekla...

Bilo je jeseni. Miha je šel naokrog za krompirjem. Zakaj zima bo dolga in mrzla, treba se bo z njim založiti. Kdo bo pozimi lazil okrog po vseh štirih! Takrat bomo lepo doma in bomo skozi okna gledali, kako plešeta burja in sneg.

Po vasi so priškripala starinska Mihova kola, znamenje bližajoče se zime.

»Mati, za malo krompirčka bi vas poprosil.«

»Koliko bi ga pa rad?«
 »Če ga boste več dali, raje ga bom vzela.«
 »Pa boš težko vozila, če ga bom veliko dala.«
 »Ga bom že peljala. Pozimi bo vse dobro in vse bo prav prišlo.«
 »Čemu imaš pa tistile bič?« je pokazala gospodinja na Mihov voziček. »Da z njim otroke odganjaš, kajne?«

Otroci smo pa zraven stali in plaho gledali pohabljenca. Kaj, če bi res zavihtel bič in zamahnil po nas razposajencih.

»O, tega imam pa samo za pse. Psi so nadležni, pa lajajo za mano. S temle jih pa odženem. Otroci mi pa nič nočejo in mi nič ne nagajajo. Se me boje.«

Kar odleglo je nam mladim razposajencem. Vendar en človek na svetu, ki nas hvali in zagovarja!

»Zdajle že še gre, Miha, ko je lepo vreme in lepa pot. Pozimi pa mora biti dolgčas. Mraz, burja, zasnežena pota: takrat je pa res dolgčas, ali ne?«

»Dolgčas mi pa nič ni. Ptiče imam, pa se z njimi razgovarjam. Jaz jim zvižgam, oni pa pojejo.«

»Ali lepo pojejo?«

»Tamle poleti so lepo, sedaj so pa spački malo prenehali. Da bi jih...«

»Potrpi, Miha! Kaj pa, če bi ti celo leto pel, ali bi se ne naveličal?«

»Saj bo res tako.«

»Tako bo, tako, le meni verjemi.«

»Kakšne ptiče pa imaš?«

»Dva kosa, enega ščinkavca, pa eno grlico.«

»Katerega imaš pa najrajši?«

»Vse imam rad. Samo grlica se nič ne meni za petje. Kosa pa, kosa. To sta ptičla!«

Ali si ju že kaj naučil?«

»Tisto že znata: ‚Na planincih soncece sije‘. Pa tisto od Velikega Šmarna.«

»O, potem pa že dosti znata.«

»Dosti še ne, nekaj pa že. Toliko, da jih zastonj ne pitam.«

Miha je počasi odpeljal naprej. Za njim so pa cvilila njegova kola svojo otožno pesem. Z njim je pa molče odhajala njegova življenjska povest: Čujte, kaj pijača dela!

Mirko Kunčič

Prošnja

*Z belimi prstki
 trka na okno
 zimska kraljica Snežena.*

*— Lačni krog hiše
 ptički ubogi
 króžijo, tóžijo — čujte!*

*S hladnega lica,
 z ustnic ledenih
 diha ji prošnja iskrena:*

*Drobnega zrnja,
 suhih drobtinic
 brž jim na okno nasujete.*

Deček s piščalko

Ilustriral H. Smrekar

Nekoč je živel deček-siromaček. Brez matere in očeta je blodil po svetu in bose noge so ga nosile zdaj po zelenih dolinah, kjer so potočki pripevali pesmim cvetlic, zdaj po temnih gozdovih, kjer so smreke in jelke šepetale z večernim vetričem, ki jim je pripovedoval o daljnih deželah, o visokih gorah in brezbrežnih morjih.

Toda deček-siromaček ni mogel prisluškovati ne cvetlicam, ne valčkom in ne smrekam in jelkam, ker je bil gluh. In tudi zavriskati ni mogel v temnem gozdu, ker je bila njegova govorica nema, in kadar je bil vesel ali žalosten, je mogel to razodeti le s smehom ali s solzami.

Včasih so se ga usmilili ljudje in ga vzeli pod streho. Pasel jim je ovce po hribastih travnikih, letal za čredami in čebelami, lovil čmrlje in gledal za ptiči, ki so skakljali po drevju. Toda vselej se je zagledal, da so se mu ovce porazgubile. Ljudje so ga ozmerjali, mu porinili kos kruha in krhljev v raztrgani žep in ga nagnali dalje.

In spet so ga nosile bose noge vse navprek, deček-siromaček pa je gledal in se čudil, kakor da mu je vse novo. Spal je ob nočeh po kozolcih in senikih, gledal migljajoče zvezdice in svetle utrinke, ki so risale zlate poti po temnem nebu. In kadar je mesec vstajal, je strmel v njegovo počasno pot, se je veselil temnih senc, ki so odsevale od smrek, in iskrecih rosnih kapljic, ki so blestele po travi. Ni slišal pesmi murnov, toda v srcu mu je bilo, da dolgo v jutro ni mogel zaspati.

Zjutraj pa je z bosimi nogami tekal po mokri travi, lovil roso v dlani in se smejal od sreče.

Najbolj so ga ljubili otroci. Kadar koli se je truden vplekel skozi vas, so letali za njim in mu ponujali kruha in cvetja. Kadar je dobil šopek kresnic, se mu je obraz raztegnil na smeh, zaplesal je sredi otrok, topotal z bosimi nogami po mahu in krilil z rokami. Nato si je rože nataknil v lase, si jih nadel po suknjiču, ostale pa razdelil med otroke in se šel z njimi igrat.

Počasi so ga vzljubili tudi odrasli in kadar je sneg zapal zelene doline in temne gozdove, tedaj je deček-siromaček ostal v vasi in romal od hiše do hiše. Popsod je dobil topel kotichek in hrano. Za otroke je bil to praznik. Ko je obredel vse hiše, se je sneg začel solziti in po prisojnih hribih so zažvenkljali zvončki in zapiskale trobentice.

Tedaj je planilo v dečka-siromačka hrepenenje po travnikih, po cvetju in čebelah in nobena otroška prošnja ga ni zadržala. Kakor pijan je tekel skozi vas, si nabral prvega cvetja, zamahnil z roko v slovo in odšel. Otroci so žalovali za njim.

Nekoč pa je deček-siromaček zahrepenel, da bi videl, kam hodi sonce spat in bose noge so ga zanesle proti skalnati gori. Še je ležal sneg po vrhovih, zakaj pomlad je šele prihajala. Hodil je skozi gozdove, koder so srne vodile svoje mladice in kjer so zajčki skakali prek potov kakor za igro. Mimogrede si je ob potočku urezal že muževno vrbovo palico in si po poti naredil piščal, drobno, dolgo svirelko.

Toda preveč se je ustavljal in še preden je prišel na konec gozda, ga je zajela noč, črna toda mehka kakor materina dlan. Deček-siromaček je ljubil noči, ker je ljubil zvezde in zlate utrinke, toda skozi gosto smrečje je videl le za prst neba. Zato se je, čeprav s težavo, preril na jaso, ki je

ležala za gozdom. Ves vesel se je usedel med rušje in zrl v bele pečine, ki so se gramadile nad njim.

Tedaj je nastavil piščalko na usta. Ni slišal veselega vriska, ki je planil iz nje, božal neme skale, objemal tihe smreke in se izgubljal v neskončno noč, ki je postajala vedno svetlejša, zakaj mesec je že poljubljal jaso in pečine.

Piščalka je pela in vriskala in dasi je deček-siromaček ni čul, so jo čule ptice, ki so spale z glavico pod perutjo med smrekovimi vejami. In priletele so od vseh strani, posedle okrog dečka in kmalu je z vriskom piščalke zadonela v noč razigrana pesem ptičjih kljunčkov, da so srne obstale v gozdu in lisice med grmovjem. Deček-siromaček je igral celo noč in s srebrno mesečino je

polzela pesem tja med skalovje, kjer so spali jerebi, se spreletavala s ptiči po zeleni jasi in z jutranjim vetričem plula prav tja v dolino.

Rdeča zarja je naznanjala jutro. Tedaj je dečkovo srce zahrepenelo, da bi videlo vstajajoče sonce. Bose noge so zakrovale ob ostrih skalnih robovih, toda deček-siromaček ni čutil ničesar. S premrlimi rokami je grabil za oprijemki in plezal po strmi steni. Sonce je že tipalo čez vrh daljnih gora, tedaj pa se je dečku-siromačku odtrgal kamen pod roko in drobno telesce je zanihalo nad breznom, se lovilo in nazadnje zgrmelo v globočino.

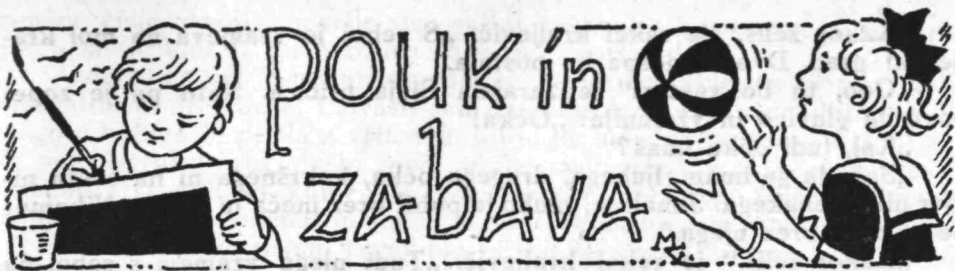
*

Prvi sončni žarki so pobožali mrtvo truplo.

Tisto jutro je šla tam mimo prelepa deklica Pomlad. Posula je dečka-siromačka s cvetjem, mu izvila iz bele, mrtve roke piščalko in odšla v dolino. Na vaškem travniku je obstala in naenkrat je čez vso ravan planila pesem iz drobne piščali. Kakor vesel vrisk je udarila med hiše, našla pot v čumnate in zbudila še dedka na zapečku, da si je od sreče obrisal solzne oči. In pela je pesem o kresnicah in marjeticah, o večerni zarji in jutranji rosi, o zvezdah in zlatih utrinkih, o mesečini in murnovi pesmi, o metuljih, ki plavajo nad potočki in o čmrljih in čebelah, ki se spreletavajo po cvetovih. In še je pela pesem o zelenih travah in rdečem resju, dokler ni vrisk piščali naenkrat prešel v ščinkot ščinkavcev, veselo žvižganje kosov in v corkot lastavic.

Bila je to pesem pomladi in sonca, ki je sanjala v duši dečka-siromačka, pa je v življenju ni mogel zapeti. Mi jo poslušamo vsako leto in vedno se nam zdi nova in lepa.

Krista Hafner — Ilustrirala Marija Vogelnik

Hišica v čevlju

Rajajmo, rajajmo!

Bratci so stali na travniku, gledali in niso vedeli, kaj bi storili. Pa se domisli Bínče:

„Zaplešimo!“

„Zaplešimo, zaplešimo!“

so zarajali bratci in plosknili z rokami.

„Zaplešimo!“ je zarajala tudi Sinja ptičica.

„Zaplešimo!“ je zarajal za njo mladi kraljevič.

Kakor bi mignil, so napravili krog, sredi kroga pa sta stala Sinja ptičica in kraljevič Sedme dežele. Zarajali so in zaplesali in zapeli:

Delajmo, bratci, urno krog, v krogu rajajmo lahkih nog.

Sestrica naša v krogu stoji, veselo pleše, se sladko smeji.

Sestrica naša z roko pomigne, kraljevič mladi k sebi jo dvigne.

Kraljevič pravi, govori: „Kraljica Sedme dežele boš ti!“

„Juuh!“ so zavriskali bratci in še hitreje zaplesali. Tako so peli in rajali in nič niso vedeli, kdaj jim je minil čas. Kar se ustavi Sinja ptičica sredi kroga in žalostno vzdihne: „Mamica!“

„Kaj!“ vpraša mladi kraljevič, „ali imaš tudi mamico?“

„Seveda jo imam. Ljubo, dobro mamico, kakršne ni na svetu nikjer nikoli nobene. Lepotica je in nikamor ne pojdem brez nje!“

„Kakor želiš,“ je rekel kraljevič. „S seboj jo vzameva na moj kraljevski grad. Dvorna gospa bo postala.“

„Ooo, to bo vesela!“ je zarajala Sinja ptičica. Nato pa je zopet povabila glavico in vzdihnila: „Očka!“

„Kaj, tudi očka imaš?“

„Seveda ga imam, ljubeča, dragega očka, kakršnega ni na svetu nikjer nikoli enakega. Junak je, muho je pobil brez meča in puške. Nikamor ne pojdem brez njega.“

„Kakor želiš,“ je rekel kraljevič. „Tudi njega vzamem s seboj na kraljevski grad. Maršal naše vojske bo postal, ker je tak junak. Kar pojdimo ga iskat.“ In že se je zavihtel na konja, dvignil Sinjo ptičico k sebi in odjahal po travniku, bratci pa so tekli za njim. (Konec.)

Milan Skrbinšek

O zlata otroška doba

Tihe ure...

Popoldne je deževalo, tako da nisem mogel gnati na pašo; pa sem moral k žrmljam, ki so stale tam za vrati v kotu »štibelca« (kamre), da nameljem z ročnim mlinom moke. Po soparnem dopoldnevu je bil v kamri prijeten, mehak hlad. Ni mi bilo torej prevroče pri mletvi, ko sem se moral z eno roko oklepiti precej debelega droga, ki se je zgoraj prosto gibal v okrogli luknji in je bil spodaj zapičen v vdolbino ob robu majhnega mlinskega kamna, ki se je vrtel nad spodnjim kamnom. Desnica je vrtela in vrtela, a z levico sem od časa do časa zajemal iz »léčke« (lesen pehar) zrnje in ga sul v luknjo sredi kamna, za pest veliko. Zrnje je sililo med oba kamna, se sprva tam drobilo, da sem ob njegovem pokanju v mislih kar videl one ostre drobtine, v katere je razpadalo. Koščki zrna so se drobili vedno bolj in bolj, a šum se je ublaževal. Prejšnje ostro pokanje se je omililo, kakor da se drobi med kamnoma le droben in krhek pesek; a tudi to pritajeno drobljenje je postalo tiše in tiše, da se je končno slišal samo prazen in hladen glas obeh kamnov, ki sta se rahlo brusila drug ob drugem. To me je prebudilo iz mojih misli, da sem znova naglo segel v léčko ter nasul spet pest žitnih zrn med kamna.

Podolgovata kamrica ima samo eno okno, ki je zelo majhno, kakor so tudi vsa druga tistih s slamo kritih nizkih kmečkih hramov. Oknice so bile zaprte zaradi muh, ker so vedno silile v notranjost hrama. Hladni vonj žita, omamni vonj kruha na polici, ki se je mešal z onim kmečkih rjuh, odeje, blazin, starinskega preperelega pohištva ter različnih zdravilnih trav, je preveval duh zgane kave, ki jo je skoraj brezzoba babica uživala vsak dan. Mi drugi smo dobivali ta mestni priboljšek samo ob nedeljah in praznikih.

V ta čudoviti kmečko domačnostni vonj v ozki kamrici in v to polmračno tišino je le tu pa tam pritajeno zvihnala muha. Naveličala se je čepenja v enem kotu stropa, se leno pognala v drugi kot, ali pa je težko zabrnela čebela, da si poišče skozi špranje oknic izhod v svobodo, a je obsedela na robu deščice, ker ji je zunaj grozil dež. Mehko šumenje dežja, ki je z leno enakomernostjo trosil svoje sveže kapljice na slamnate strehe in na krošnjo lipe na dvorišču — vse to me je uspavalo. Roka, ki je vrtela kamen vedno počasneje, je bila

končno čisto obstala, nevede sem se bil naslonil s komolcem na žrmlje, glava mi je klonila na prsi, oči so se mi zaprle.

A nenadno me je nenavadna tišina zaradi umolklega ropota žrmlj prebudila iz dremanja. Ustrašil sem se svoje lenobe in prisluhnil, če ni mogoče babica že prišla z vrta v kuhinjo ter slišala, da sem nehal mleti. Že sem zagrabil drog, da bi začel žrmlje spet vrteti, a glej — prej tako mračno sivi mlinski kamen so zdaj preprezale ozke, žareče, rumene proge... Dež je ponehal in sonce je sililo skozi priprte oknice v sobico.

Ker še ni bilo pozno popoldne, je bil še vedno čas gnati na pašo. Zmlel sem torej ono peščico zrnja, kar ga je bilo še v žrmljah, ter nato veselo pohitel na dvorišče. Zunaj je bil po dežju prijeten, osvežujoč zrak. Krošnja lipa je bila kakor sprana in z biseri posuta... Deževne kapljice, ki še niso shlepele ali zdrknile z zelenih listov krošnje, so kar blestele... Po dvorišču so se pretakali majhni potočki deževnice in hiteli v nižino dvorišča, svetlikajoč se v soncu, ki se je smehljalo s čistega modrega nébesa. Ljubka visokonoga ptičica pastirička, ki je redno priletevala na naše dvorišče, je iskala lahko pot skozi travo tam ob gnojnici mušic in pri tem veselo potresala s svojim ozkim repkom...

Živina, ki sem ji bil sicer nanesel v jasli sena, ko se je bil usul opoldne dež, si je vseeno želela še osvežujoče zelene trave, ki je po dežju zanjo posebno vabljiva, ter me je z mukanjem in potresavanjem verig že klicala, da se je naj usmilim. Šel sem torej in gnal na pašo.

(Dalje.)

Fr. Š.

Na straži

(Belokranjska)

Baša je bil prav zgleden gospodar, pa tudi izvrsten sadjar. Njegovo sadje je slovelo daleč okoli. Poželjivo so se ozirale oči vse vaške mladine na njegov vrt, kajti tam so zorile najzgodnejše češnje, najslajše hruške, najokusnejša jabolka. Od zgodnjega poletja noter do pozne jeseni je delalo sadje veliko skušnjavo mlajšim vaščanom. Toda Baša je skrbno pazil na svoj vrt in tudi pes Karo je bil prav vesten stražar. Zvečer je Baša privezoval psa, da bi ne zanemaril svoje čuvajske službe.

Bilo je julija meseca. Na Baševem vrtu so zorele zgodnje hruške in s svojo lepo rumeno barvo zapeljevale mimoidoče.

Utrujen od težkega dnevnega dela se je hotel Baša odpočiti v svežem večernem hladu, zato je zavlekel na vrt gnojni koš in se vlegel vanj na slamo. Obenem je hotel tudi stražiti svoje dobre hruške. A mehka fantovska pesem ga je zazibala v sladko spanje.

Fantje so si zaželeli Baševih hrušk. Da jih ne bi Karo izdal, so mu dali kruha in nato stopili na vrt. Pri blede mesečini so zapazili mirno spečega moža. Spogledali so se, pozabili na hruške, pač pa molče dvignili koš z Bašo in ga odnesli na njegov travnik zunaj vasi. Tam so položili koš čez potoček, ki je namakal travnik ter mirno odšli vsak na svoj dom.

Ko se je Baša naslednje jutro prebudil, je debelo gledal, kje je. Še bolj začudena je bila njegova družina, ko ni bilo zjutraj na vrtu ne koša ne gospodarja. Toda ta skrb jih je minila, ko je primahal gospodar domov. Sam ni nič povedal in vprašal ga ni nihče domačih, kaj se mu je dogodilo ponoči, a vendar je kmalu vsa vas zvedela za ta dogodek ter se smejala.

Od takrat ni nikdar več stražil svojega sadja, pač pa ga je vsakomur rad privoščil in njegov vrt je imel poslej mir.

Janezkova domača naloga

Naša kokoš

Naša kokoš je debela kot nogometna žoga. Hodí po dveh nogah kot ljudje. Na nogah nima umazanih nohtov kot Urbasov Gregec, umazanec nemarni, ampak kremplje. Kremplji so močni in imam jaz že njihovo fotografijo na licu. Kokoš pohrusta vse, kar ji pride pod roke. Še celo črve in ščurke in ajdove žgance in drugo takšno golazen. Strašno je požrešna. Če ji pomolim prst, kavsne po njem s kljunom, in bi ga prav gotovo požrla, če bi ga ji dal. Včasih se tudi zmoti. Zadnjič sem ji vrgel košček mila. Skočila je nanj kot mačka na miš in ga požrla, preden sem utegnili zaklicati: Stoj! Potlej je debelo gledala, kakor da bi imela božjast. Šele tedaj, ko je imela milo v želodcu, je sprevidela, da ni meso.

Naša kokoš znese vsak dan po eno jajce. Jajce je debelo kot buška, ki se mi je naredila na čelu, ko me je Urbasov Gregec z burkljami oplazil. To jajce sestra ocvre stari materi za večerjo. Stara mati so bolni. Rak jih grozno ščiplje po želodcu. Kdaj jim je zlezal noter, ne vem. Gotovo takrat, ko so pili vodo iz potoka. V potoku kar mrgoli rakov.

Kadar bodo naša mati kokoši zavili vrat, bodo stara mati jedli kurjo juho. Rak bo v kurji juhi utonil in stara mati bodo spet zdravi. Jaz imam staro mater zelo rad, ker pravi, da imam piškave zobe. Kadar bom postal pisatelj, bom o sestri Lenki napisal takšno povest, da si bo od jeze populila lase!

Naši kokoši se dobro godi. Dela nima nobenega in tudi v šolo ji ni treba hoditi. Tudi jaz bi bil rad kokoš. Potlej me ne bi več boleli zobje. Kokoš nima zob. In tudi umivati se mi ne bi bilo treba, če bi bil kokoš. Kokoš nima obraza in ušes. Srečna kokoš!

Mauser Karel

Pomladna pesem

*Zdaj iz mahu so že telohi rožni pognali,
zvončki prišli so jim v družbo in vsi se smejiijo
cvetkam različnim, ki v mahu brezskrbno še spijo.
V smreki v sončno sta pomlad siničici dve začebljali.*

*Vrbe ob vodi so kakor srebrne postale.
Vse v baržun so odete in z valčki kramljajo,
o soncu, pomladi, o vsem, prav o vsem šepetajo
in v ogledalu se vodnem zgledujejo zale.*

*Vse je v drhtenje, v lepoto in v pesem ubrano,
brat in sestrica po cvetje gresta razigrano,
za roko držeč se, vriskaje in vsa nasmejana,
krog njiju metulji v soncu love se pijano.*

Spoštovani gospod urednik!

Sedaj se prvič oglašam v »Vrtcu«. Zelo mi ugaja. Komaj čakam, da priroma nov mesec in z njim »Vrtec«, da ga prečitam. Posebno mi je všeč povest »Morje je prebrodil«. Potem še vse ostale. Tudi dopisov nikdar ne prezrem. Zelo bi me veselilo, če bi ugledala teh nekaj vrstic v »Vrtcu«.

Vas lepo pozdravlja

Minka Jeraj,

učenka IV. razreda ljudske šole v Bevkah.

Otrok

1.

Prišla je žena bela
in otročiča vzela,
odnesla ga je v raj.

2.

In angelci veseli
so detece sprejeli,
ne bo ga več nazaj.

3.

A mamica se joka,
ker nima več otroka,
ker ga ne bo nazaj.

Ločnikar Tončka,

učenka IV. d razreda
na Viču.

KADAR SONCE SIJE

Kadar sonce sije
in topli jug pihlja,
ne moremo obstati
otroci več doma.

Kadar sonce sije,
je veselo naokrog.
Otroci vriskajo, kričijo,
prav kratkočasna njih je pot.

Kadar pa ni sonca
in mrzel dež prši,
takrat pri naši hiši
vse kisle se drži.

Kržin Franc,
učenec v Ljubljani.

Dragi g. urednik!

Letos sem prvo leto naročena na »Vrtec«. Prav rada ga berem in zelo mi ugaja povest »Morje je prebrodil« in »Hišica v čevlju«. V šolo hodim rada, čeprav smo jako oddaljeni. Imam kar eno uro hoda. Pri nas imamo lepo božjepotno cerkev Novo Štifo. Imam pet minut do cerkve. Lansko leto smo obhajali jubilej 300 letnice Nove Štife.

Prav lepo Vas pozdravlja

Arko Micka,

uč. IV. r. lj. š. Ravni dol, p. Sodražica.

Čenjeni g. urednik!

Še nobenega dopisa nisem brala iz Št. Petra, zato sem se odločila, da Vam napišem nekaj vrstic iz našega kraja. Lep je naš kraj. Pri nas smo zelo potrebovali most in ljubi Bog nam ga je dal, lednega in ne lesenega. Zato tudi Vas povabim, da se pridete drsat. Če ne bo prvo pismo romalo v koš, Vam bom še drugič pisala. Iskreno Vas pozdravlja

Florjančič Zora,

uč. V. r. v Št. Petru pri Novem mestu.

Velecenjeni gospod urednik!

Letos sem že četrto leto naročen na mladinski list »Vrtec«. Zelo mi ugaja. Trdno sem prepričan, da bom še naprej Vaš naročnik. Pri nas je letos zelo zgodaj zapadel sneg. Saj to je za smučarje veliko veselje. Upamo, da bomo imeli letos birmo. Takrat Vas prav toplo vabim, da se oglasite kaj v Rakitni, jaz Vas takrat že poiščem.

Pozdravljamo Vas vsi naročniki!

Kovačič Jože,

učenec III. r. viš. lj. šole v Rakitni.

Spoštovani gospod urednik!

Letos sem prvo leto naročen na »Vrtec«. Zelo mi ugaja povest »Morje je prebrodil«. Jaz se zelo rad smučam. Saj veste, da imamo higienski zavod, kamor hodijo letoviščarji. Letos je zgodaj zapadel sneg. Upam, da ne bo moje prvo pismo romalo v Vaš požrešni in nenasitni koš.

Vas pozdravlja

Žot Gabrijel,

učenec III. razreda viš. lj. šole v Rakitni.

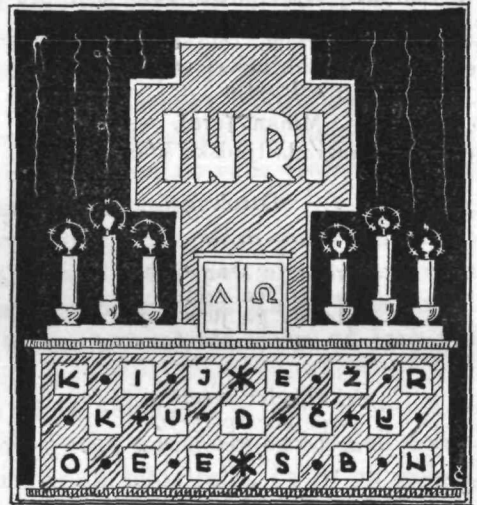
SKRITE STEZICE ODKRITE RESNICE

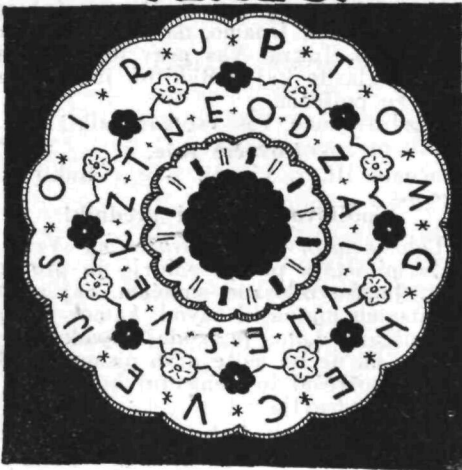
1 RAZGLAS.

3 OLTAR.

2 VENEČ.

4 CVET.

Rešitve do 22. marca na uredništvo
»Vrtea«, Ljubljana, Ulica 3. maja 10

Rešitve ugank v 6. številki »Vrteca«

1. **Znamenje:** Nikoli duša plemenita dobrot storjenih ne očita.
(Uganke ima dva dela. Začni v sredini pri NI, nato vzemi zgornjo črko gorenjega dela, dalje zgornjo in spodnjo v dolnjem delu in v tem redu naprej.)
2. **Smreka:** Kdor sam stradal ni, ne ve, kako lačnemu kruhek diši.
(Začni v spodnjem pravokotniku spodaj na levi, vzemi v zgornjem zgoraj črko na desni, jemi nadaljnje črke spodaj proti desni, zgoraj pa proti levi, a vsako prihodnjo vrsto menjaje.)
3. **Sveči:** Kjer se dela vse nedelje, tam se sreča mimo pelje.
(Dve sveči pomenita: Citaj po dve vrsti proti svečama; nadaljnji dve pa od sveč, začeni zgoraj na levi navzdol in proti desni okrog.)
4. **Kazalo:** Citaj »Vrtee«.
(Številke strani seštej in poišči dotično črko v besedilu.)

Uganke so rešili:

Dol. Podsumberk, p. Zagradec: Kastelic Tonček, Ozimek Tonček in Rohida Stanko.

Ljubljana: Groboljšek Jozica.

Novo mesto: Logar Gorazd in Alencica, Zvegljic Alojzij.

Ribnica: Virant Ana.

Rožni dol: Pavše Rozinka, Meglič Ivana, Škedelj Franc, Marolt Slavko in Rauh Zorko.

Gotna vas, p. Smihel pri Novem mestu: Gazvoda Joze.

Izžrebani so bili in dobe nagrade:

Dol. Podsumberk: Kastelic Tonček, Rohida Stanko.

Ljubljana: Groboljšek Jozica.

Novo mesto: Logar Alencica.

Ribnica: Virant Ana.

Rožni dol: Škedelj Franc, Rauh Zorko.

Gotna vas, p. Smihel pri Novem mestu: Gazvoda Joze.

